

“Bossen, meer en beter”

Natuur.memorandum in samenwerking met Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV)

Contact: Iris.lauwaert@natuurpunt.be

Algemene uitgangspunten

In het bosbeleid moet naast de kwantitatieve doelen (behoud en uitbreiding van beboste oppervlakte) meer aandacht gaan naar kwalitatieve eisen.

De multifunctionaliteit van bos blijft als principe overeind, maar moet een meer gebiedsgerichte invulling krijgen om de uiteenlopende functies van bos beter tot hun recht te laten komen.

De verdere integratie van natuur- en bosbeleid kan een meerwaarde betekenen, maar mag niet ten koste gaan van één van de twee. Daarom is er overleg nodig tussen de natuur- en bossector.

Een goede communicatie rond natuur en bos werkt sensibiliserend en zorgt voor een draagvlakverbreding bij het grote publiek.

Bosbehoud en bosuitbreiding

Een versnelde en gewaarborgde uitvoering van de engagementen van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen is een eerste stap. Het volgende structuurplan - dat zal worden voorbereid en beslist tijdens de volgende legislatuur - moet vertrekken van een hogere ambitie voor bosbehoud en -uitbreiding: minstens 20.000 ha bosuitbreiding in vergelijking met de doelstelling van 10.000 ha uit het ruimtelijke structuurplan; hiervan is de helft ecologische verantwoorde bosuitbreiding en minstens 10.000 ha economische houtteelt buiten de groene bestemmingen.

De ruimtelijke uitvoeringsplannen voor bosuitbreiding en bosbehoud in het kader van de agrarische en natuurlijke structuur moeten samen gerealiseerd worden met de RUP's voor de afbakening van de 2de fase van het VEN en de herbevestiging van agrarische gebieden. In dezelfde oefening moeten de ecologisch meest waardevolle zonevreemde bossen herbestemd worden.

De Vlaamse regering moet aandringen op een aanpassing van de federale regelgeving (eventueel door wijziging van de bevoegdheidsverdeling) die bosuitbreiding in de weg staat: Veldwetboek en pachtwetgeving. Duidelijke en door alle partijen aanvaarde criteria moeten ervoor zorgen dat bosuitbreiding in het landbouwgebied ook gestimuleerd wordt.

De financiële middelen uit het boscompensatiefonds moeten effectief gebruikt worden voor het realiseren van bosuitbreiding door overheid, middenveld of particulieren.

Bij bosuitbreiding en in het bijzonder voor de aanleg van stadsrandbossen, kan naast aankoopbeleid, erfpacht en huur ook gebruik gemaakt worden van het verwerven van erfdienstbaarheden.

Functies van bos

Om de functies van bos nog beter tot hun recht te laten komen, moet een gedifferentieerd beleid gevoerd worden, zowel ruimtelijk gedifferentieerd als gericht op prioritaire doelen of functies.

Behoud en uitbreiding van bossen met natuur als hoofdfunctie moet maximaal afgestemd worden op de Europese natuurdoelen (instandhoudingsdoelstellingen), in het bijzonder binnen de Natura 2000-gebieden. De bosbeheerplannen (ook van kleine bossen van minder dan 5 ha) moeten hierop afgestemd worden, met inbegrip van monitoring voor opvolging.

Er moeten meer financiële middelen gaan naar de ecologische functie van bossen, gekoppeld aan openstelling (“natuur voor iedereen”).

De recreatieve functie van bossen wordt in het druk bevolkte Vlaanderen steeds belangrijker, en dient daarom verder ondersteund te worden. De creatie van nieuwe, vlot en veilig toegankelijke stadsrandbossen speelt hierin een fundamentele rol, alsook het verder aanduiden van speelzones in bossen, en een verderzetting van het toegankelijkheidsbeleid, ook in privé-bossen.

Een bredere openstelling vergt ook een efficiëntere handhaving. Dit kan passen binnen een ruimer kader voor openstelling in het buitengebied.

De waarde van houtige en andere kleine landschapselementen, maar ook van kleine bosjes in het buitengebied voor het realiseren van natuurverbindingen verdienen een hogere waardering en een betere bescherming en beheer.

De zeer betekenisvolle milieufunctie van bossen én van bomen buiten het bos, wordt momenteel door het beleid ondergewaardeerd, en dient beter gevaloriseerd te worden: bossen en bomen zijn gezond (reductie van stress, zetten aan tot beweging, halen fijn stof en CO₂ uit de lucht, hebben verkoelend effect) en goed voor een degelijke water- en bodemkwaliteit. Door hun nabijheid tot de bewoning leveren park-, laan-, en tuimbomen een relatief belangrijke bijdrage tot een gezond leefmilieu. Er moet gestreefd worden naar een opname van deze milieuwwaarden in het beleid.

Economische houtteelt en korte omloophout moeten actief gepropageerd worden in het landbouwgebied en (als tijdelijke bebossing) in andere harde bestemmingen (bijv. woon(uitbreidings)gebieden).

Stadsrandbossen

Stadsrandbossen helpen mee de sociale behoefte aan groene ruimte te beantwoorden. Binnen de volgende legislatuur moet voor alle grootstedelijke gebieden en voor elk regionaal- en kleinstedelijk gebied een stadsrandbosproject opgestart zijn.

Zonevreemde bossen

Een betere bescherming van de meest waardevolle zonevreemde bossen wordt bereikt door een planmatige bescherming via een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, het

vergoeden van planschade aan eigenaars, een gericht grond(aankoop)beleid en een krachtige handhaving.

Ecologisch zeer waardevolle bossen, door het feit dat ze sinds de kartering door Ferraris (1780) steeds bos gebleven zijn, of door andere objectieve criteria¹, dienen in een eerste fase prioritair geregulariseerd te worden. Deze ecologisch zeer waardevolle bossen zijn immers door geen enkele vorm van compensatie vervangbaar.

Bossen in de wereld

Het Vlaams Fonds Tropisch Bos moet behouden en uitgebreid worden om meer projecten die aan de kwaliteitscriteria voldoen te kunnen valoriseren.

De Vlaamse overheid moet op alle niveaus mee ijveren voor het opvoeren van de strijd tegen illegale houtkap.

Vermeden ontbossing (*Avoided deforestation*) dient door de Vlaamse en Europese overheden ondersteund te worden als één van de speerpunten van het post-Kyoto klimaatbeleid.

Certificering van het duurzaam bosbeheer en de verdere verwerking, en de promotie en bekendmaking van goede certificeringsmechanismen bij de consument is een taak die de Vlaamse overheid volop op zich dient te nemen. Aanvaardbare certificeringsmechanismen voorzien in duurzaamheidscriteria op ecologisch, sociaal, juridisch en economisch vlak, en maken gebruik van degelijke en regelmatige Chain-of-Custody-audits, uitgevoerd door erkende derden.

¹ *Rapporten van het instituut voor bosbouw en wildbeheer - sectie bosbouw, 2004(013)*